

مروری بر آثار اقتصادی یک هشدار؛

«آسمان ایران را فعلا ترک کنید»

محمود نوری به

آژانس امنیت هوایی اتحادیه اروپا به ایرلاین‌های اروپایی هشدار داده که از پرواز بر فراز آسمان ایران خودداری کنند. این محدودیت به دنبال سقوط یک فروند هواپیمای مسافربری بوئینگ ۷۳۷-۸۰۰ متعلق به ایرلاین اوکراینی در حوالی تهران با ۱۷۶ مسافر و خدمه رخ داد که علت آن اصابت موشک پدافند سپاه پاسداران در وضعیت هشدار پس از پاسخ موشکی ایران به پایگاه عین‌الاسد ایالت متحده آمریکا در عراق بود.

زمانی خاص کاهش یافت، اما یک هفته بعد از اطمینان از امن بودن آسمان ایران، میزان تردد پروازهای عبوری به روال سابق برگشت. براساس آخرین اطلاعات ارائه شده از سوی مدیر عامل شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران تا پیش از این واقعه روزانه بیش از ۹۰۰ پرواز عبوری در آسمان ایران تردد داشتند. میزان درآمد ایران از محل پروازهای عبوری در سال گذشته یک میلیون و ۷۰۰ هزار دلار محاسبه شده که این رقم نسبت به سال ۱۳۹۶ حدود ۱۴ درصد کاهش داشته است.

سهم خواهی نهاد نظامی از پروازهای عمومی

در نیمه شهریور ماه سال جاری جانشین قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبیا برای دومین بار پیشنهاد تخصیص بخشی از درآمدهای شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران را مطرح و طی آن درخواست کرد که ۳۰ درصد از درآمدهای شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران از محل دریافت عوارض هواپیماهای عبوری از آسمان کشور به پدافند هوایی اختصاص یابد. این درخواست در شرایطی مطرح شد که با وجود بالا بودن تعرفه پروازهای عبوری آسمان ایران نسبت به کشورهای همسایه، فرمول پیشنهادی شرکت فرودگاه‌ها برای کاهش تعرفه یا ارائه تخفیف به هواپیماهای پهن پیکر تایید نشده بود؛ اما جانشین امیر سرتیپ قادر رحیم‌زاده علت چنین پیشنهادی را امن شدن آسمان ایران برای هواپیماهای عبوری و ۳ برابر شدن میزان پروازهای عبوری عنوان کرد. به گفته رحیم‌زاده، چون تامین امنیت و ایمنی پرواز هواپیماهایی که از کشور عبور می‌کنند، یکی از وظایف قرارگاه پدافند هوایی خاتم‌الانبیا است، براین اساس برای انجام دقیق

این مسئولیت، تعداد ایستگاه‌ها، تعداد نفرات و تجهیزات رصد و پایش خودافزایش یافته است که مستلزم یکسری هزینه‌ها است بنابراین شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران باید بخشی از این درآمدها را تامین کند.

در مقابل، واکنش راهبر امور عملیات هوانوردی شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران به این درخواست این بود که امنیت آسمان ایران حتی در زمان جنگ هم تامین می‌شود ضمن اینکه آنچه موجب افزایش پروازهای عبوری از فضای کشور طی سال‌های ۹۳ تا ۹۶ شده است بسته شدن فضای کشورهای رقیب نظیر عراق و اوکراین است.

سعید اکبری ارایه خدمات ایمن به پروازها را اصلی‌ترین وظیفه شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران عنوان کرد و یادآور شد که این شرکت به صورت «درآمد-هزینه‌ای» مدیریت می‌شود و از بودجه عمومی دولت استفاده نمی‌کند. براین اصل این شرکت به همه ارگان‌های نظامی و انتظامی کشور در دو حوزه فرودگاهی و ناوبری هوایی خدمات عملیاتی ارائه می‌کند که ارزش خدمات ارائه شده به بخش‌های نظامی از سوی این شرکت حدود ۳۰۰ میلیارد تومان در سال است. ضمن اینکه با وجود الزامات قانون رفع خدمات تکلیفی، همچنان این خدمات به صورت رایگان به ارگان‌های نظامی ارائه می‌شود؛ براین اساس این ارگان‌ها نیز باید روبرو مقابله داشته باشند. مدیر عامل شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران نیز در مورد سهم نهادی نظامی تامین‌کننده امنیت آسمان ایران از محل درآمد پروازهای عبوری گفت: «برخی نهادها امنیتی با این استدلال که در تامین امنیت ناوبری هوایی به پروازهای عبوری باید

از سوی کشورها صرف زیرساخت‌های هوانوردی و فرودگاهی شود و هیچ‌نگاه انتفاعی به آن نباشد. ایکائو در سند ۹۰۸۲ خود به صراحت اعلام کرده کشورهای عضو این سازمان نباید بابت هزینه‌های برقراری امنیت عمومی (هزینه‌های دفاعی) و امنیت ملی خود عوارضی را به صنعت هواپیمایی کشوری تحمیل کنند و جمهوری اسلامی ایران هم از اولین اعضای این نهاد بین‌المللی است که اجرای قوانین و مقررات آن مصوب مجلس شورای اسلامی شده است. بنابراین تخطی از این سند می‌تواند اعمال تحریم برای شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران را به همراه داشته باشد.

دور زدن در آسمان ایران چقدر هزینه‌دارد؟

درآمد روزانه پروازهای عبوری را می‌توان براساس آیین‌نامه اجرایی ماده ۶۳ قانون وصول مطالبات برخی درآمدهای دولت در حوزه هوانوردی و فرودگاهی محاسبه کرد؛ با این احتساب که به ازای هر تن از حداکثر وزن هنگام برخاست هواپیما در یک کیلومتر پرواز در آسمان ایران، درآمد ۴/۰۰ دلار در نظر گرفته می‌شود. بنابراین در شرایطی که گفته می‌شود به‌طور متوسط روزانه هزار پرواز از آسمان ایران عبور می‌کنند و با در نظر گرفتن متوسط وزن ناوگان عبوری در متوسط اندازه مسیر پروازی، درآمد روزانه یک میلیون و ۷۰۰ هزار دلاری می‌تواند درآمد سالانه پروازهای عبوری از آسمان ایران را به‌طور متوسط ۶۵۷ میلیون دلار دانست؛ یعنی حدود ۲ هزار میلیارد تومان. تازه‌ترین اظهارات مدیر عامل شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران نشان می‌دهد که تعرفه پروازهای عبوری از ایران نسبت به کشورهای همسایه ۲ تا ۳ برابر بیشتر است به طوری که هزینه متوسط برای هر پرواز عبوری از ایران حدود ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ دلار برآورد می‌شود.

سیاوش امیرمکری در این زمینه بیان می‌کند، مصوبه هیات وزیران برای محاسبه عوارض عبوری از فضای کشور مانع براساس مسافت طی شده و وزن هواپیما است که در عددی به دلار ضرب می‌شود. بنابراین هر چه مسافتی که هواپیما طی می‌کند طولانی‌تر باشد، با هواپیما پهن‌پیکر تر باشد، هزینه دریافتی از آن نیز افزایش می‌یابد. در این مورد کشورهایی که عدد ثابتی را دریافت می‌کنند می‌توانند پروازهای عبوری بیشتری را به سمت خود جذب کنند بر همین اساس مقرر شده در اصلاحیه آیین‌نامه اجرایی ماده ۶۳ قانون وصول برخی درآمدهای دولت، این فرمول یا روش محاسبه به گونه‌ای تنظیم شود تا جذابیت عبور از فضای کشور افزایش پیدا کند. بر اساس مقررات بین‌المللی هر پرواز عبوری از آسمان کشور بر اساس

براساس آخرین اطلاعات ارائه شده از سوی مدیر عامل شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران تا پیش از سقوط هواپیمای اوکراینی روزانه بیش از ۹۰۰ پرواز عبوری در آسمان ایران تردد داشته‌اند. میزان درآمد عبوری در سال گذشته یک میلیون و ۷۰۰ هزار دلار محاسبه شده است

میزان ماندگاری در آسمان و وزن هواپیما مکلف است مبلغی را به شرکت فرودگاه‌ها بپردازد. برای این منظور اطلاعات همه طرح‌های پروازی توسط سیستم عوارض عبوری پردازش شده و با کمک داده‌های دریافتی از مرکز کنترل و با نسبتی از وزن هواپیما و مسافت طی شده روی فضای ایران، مقدار عوارض آن محاسبه می‌شود. بنابراین افزایش تعداد پروازهای عبوری از آسمان کشور به معنای افزایش درآمد ارزی ایران خواهد بود.

رشد پایدار در آمد ایمن در سال‌های اخیر

نوروز سال ۱۳۹۵ بود که ایران با هدف جذب بیشتر پروازهای عبوری، ۷۵۰۰ کیلومتر راه هوایی جدید ایجاد کرد که شامل ۱۹ مسیر جدید داخلی و خارجی بود و از این رقم، ۱۴ مسیر آن بین‌المللی بود. در زمان مدیر عامل وقت شرکت فرودگاه‌ها با هدف اصلاح ساختار فضای کشور در طرح «مدیریت آسمان ایران شهر» تلاش کرد تا ایران به نقطه تعادل منطقه‌ای تبدیل شود. برای رسیدن به این هدف اعلام کرد که برای افزایش راه‌های هوایی احتیاج به رفع گلوگاه‌هایی است که باید با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح و شورای عالی امنیت ملی انجام شود و بر پایه آن نقاط بحرانی از بین برود تا زمینه برای بهره‌برداری راه‌های جدید هموار شود. در آن زمان جنگ داخلی اوکراین و سرنگونی پرواز شماره ۱۷ هواپیمایی مالزی بر فراز این کشور باعث شد تا خیلی از شرکت‌های خارجی برای رسیدن به اروپا به سراغ آسمان ایران بیایند؛ از سوی دیگر هم زمان جنگ داخلی در عراق و تحریم هوایی قطر از سوی چهار کشور باعث شد تا تمام پروازهای ایرلاین‌های قطری برای تردد به آفریقا و اروپا از آسمان ایران عبور کنند. شرکت فرودگاه‌ها در سال ۹۵ با رسیدن رقم پروازهای عبوری از آسمان ایران به بیش از یک هزار پرواز توانست در چندین ماه پیاپی فقط از عبور پروازهای ایرلاین قطری ۵۱ میلیارد تومان به صورت ماهانه با نرخ ارز همان سال درآمد داشته باشد.

صف فروش هم قرار نگرفتند. برای فروش دارایی‌های دولت مطرح شده است و هنوز جزئیات روش فروش اقساطی یا با تخفیف اعلام نشده است.

شرکت‌های خارجی تامین می‌کردند اما با توجه به افزایش قیمت‌ها و محدودیت‌ها به سمت استفاده از توان شرکت‌های داخلی روی آورده‌اند.

صحرائی افزود: امروز تولیدکننده داخلی آن کالای واسطه‌ای را در اختیار شرکت‌ها قرار می‌دهد که باعث افزایش اشتغال زایی شده است و به در نهایت باعث رونق تولید ملی می‌شود. وی با تاکید بر اینکه برخی از شرکت‌هایی که در لیست تحریم‌های جدید قرار گرفتند پیش از این هم در لیست تحریم‌ها قرار داشتند و موضوع جدیدی نبود که بازار سرمایه به آن واکنش بدهد، گفت: بازار سرمایه این تحریم‌ها را نادیده گرفت و اعلام قرار گرفتن این شرکت‌های فلزی در لیست تحریم‌ها باعث افت ارزش سهام آنها شد و در

مدیر عامل بورس تهران در گفت‌وگو با ایلنا:

بازار سرمایه از تنش‌ها عبور کرد

مدیر عامل بورس تهران با بیان اینکه بازار سرمایه تنش‌ها را پشت سر گذاشت، گفت: بازار سرمایه تحریم‌های فلزی را نادیده گرفت و اعلام قرار گرفتن این شرکت‌های فلزی در لیست تحریم‌ها باعث افت ارزش سهام آنها نشد و در صف فروش هم قرار نگرفتند.

علی صحرائی در گفت‌وگو با خبرنگار ایلنا درباره آخرین وضعیت بازار سرمایه پس از اتفاقات اخیر در منطقه و کشور گفت: بازار سرمایه و بورس دوران تنش و بحران را پشت سر گذاشت. وی درباره واکنش بورس به تحریم صنایع

۱۳۹۸ میانگین قیمت مسکن شهر تهران به ۱۳ میلیون و ۴۷۴ هزار تومان در هر متر مربع رسید که نسبت به ماه آبان ۶۸ درصد و نسبت به ماه مشابه سال قبل ۳۹۹ درصد افزایش یافت. این اولین رشد قابل توجه ماهانه از اردیبهشت ماه امسال تا کنون بوده است. بر اساس اعلام دفتر مسکن هم چنین در آذرماه ۱۳۹۸ تعداد ۹۶۶۴ قرارداد خرید و فروش مسکن در تهران به امضا رسیده که نسبت به ماه قبل ۱۳۷ درصد و نسبت به ماه مشابه سال قبل ۲۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.

مهدی سلطان محمدی، کارشناس بازار مسکن درباره تحلیل این بازار در شرایط کنونی گفت: از چند زاویه می‌شود اوضاع بازار مسکن در شرایط فعلی را بررسی کرد؛ در تمام کشورها نوسانات قیمت در چنین شرایطی تا حد زیادی به سیاست‌های اتخاذ شده دولت‌ها مربوط می‌شود. ممکن است برای پاسخگویی به عطشی که برای خرید کالاهای سرمایه‌ای به وجود می‌آید دولت‌ها به سمت افزایش نقدینگی بروند که منجر به ایجاد زنجیرهای تورم در تمام حوزه‌ها از جمله مسکن شود و حتی به اعداد غیر قابل کنترلی برسد. اما در مقطع فعلی که نگرانی‌ها از بین رفته چنین فرضیه‌ای برای بازار مسکن در ایران قابل تصور نیست.

وی تصریح کرد ادراک و برداشت بخشی از جامعه این بود که ما با یک تورم افسارگسیخته پس از تغییر قیمت سوخت مواجه می‌شویم و این باعث شد که خریداران به صرافت بیافزند که قبل از گران شدن، خرید خود را انجام دهند. بعضی فروشندگان هم که فکر می‌کردند بازار به سمت رکود می‌رود از این رونق استفاده کردند و واحد خود را فروختند. این باعث شد که حجم معاملات بالا برود و قیمت‌ها مقداری اندکی افزایش یابد اما به نظر من این شرایط پایدار نخواهد بود و این طور نیست که دوباره شاهد رشد غیر قابل کنترل قیمت‌ها باشیم. به گزارش ایسنا، آذرماه ۱۳۹۸ میانگین قیمت مسکن شهر تهران به ۱۳ میلیون و ۴۷۴ هزار تومان در هر متر مربع رسید که نسبت به ماه آبان ۶۸ درصد و نسبت به ماه مشابه سال قبل ۳۹۹ درصد افزایش یافت. این اولین رشد قابل توجه ماهانه از اردیبهشت ماه امسال تا کنون بوده است. بر اساس اعلام دفتر مسکن هم چنین در آذرماه ۱۳۹۸ تعداد ۹۶۶۴ قرارداد خرید و فروش مسکن در تهران به امضا رسیده که نسبت به ماه قبل ۱۳۷ درصد و نسبت به ماه مشابه سال قبل ۲۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.